

ПРО «НАЙВИЩЕ МИСТЕЦТВО ВІЙНИ»

28 листопада 2023 року пресслужба Фонду Віктора Пінчука повідомила, що 90 істориків, зокрема професор історії Єльського університету Тімоті Снайдер, професор історії та директор Українського наукового інституту Гарвардського університету Сергій Плохій і професор історії Українського католицького університету Ярослав Грицак долучилися до проекту «Українська історія: глобальна ініціатива». Сама презентація проекту відбулася 27 листопада у Британському музеї.

Використовуючи інноваційні міждисциплінарні підходи і застосовуючи нові технології, він шукатиме нове емпіричне і концептуальне осмислення місця, яке займає Україна у світовій історії. Досліджуватимуться такі теми, як початок розселення людства, поширення індоєвропейських мов, відносини між класичною Грецією та Чорноморським регіоном, Європа епохи вікінгів, стосунки між Візантією та Києвом, а також сучасні питання націєтворення та імперій. Це має допомогти знайти відповіді на такі основоположні запитання, як «Хто ми?», «Як уможливилась нація?» (<https://nv.ua/ukr/ukraine/events/snayder-plohiy-ta-gricak-zapochatkuvali-proyekt-vivchennya-glibinnojiistoriji-ukrajini-50371931.html>)

Зазначається, що проект об'єднає близько 50 українських та 40 іноземних науковців. Упродовж трьох років вони розроблятимуть майже 70 тем, досліджуючи їх зв'язки та взаємозалежність.

Чи не занадто амбіційні плани: **упродовж трьох (!?) років буде розроблено майже 70 тем (?), «досліджуючи їх зв'язки та взаємозалежність»(?)**. Мимоволі постає питання: яка джерельна база проекту? наскільки досконале володіння українською мовою 40 іноземними учасниками проекту? Чи спроможні вони докладно ознайомитись з масивом/корпусом вже існуючих публікацій про Україну? чи не існує загроза використання тенденційних московських джерел і книжок тощо?

Найбільшу увагу в цій розрекламованій історії привертає бізнесмен та філантроп Віктор Пінчук – людина з далеко не бездоганною репутацією, який є ініціатором та фундатором цього доволі контрверсійного проекту.

Професор Українського католицького університету, директор Інституту історичних досліджень Львівського національного університету ім. Франка Ярослав Грицак наголошує: «Дуже важливо, що розведені окремо фінансова сторона і академічна».

Це добре. Але про інше йдеться. Про «гроші, які не пахнуть», про репутаційні втрати. Професора Грицака чомусь не дивує походження коштів для втілення проекту: «... для мене Пінчук є людиною, яка дуже багато вкладає в неполітичні проекти – культурні та історичні. А щодо поход-

ження грошей, то можна подивитися майже на кожного мецената і запитати, звідки він взяв ці гроші». І далі: «Не знаю чи мені самому передбачена якась платня, тому що я як співдиректор академічної ради не претендую на це. Але знаю, що автори матимуть гонорари за цю роботу, бо добра робота має бути оплачена. Не уявляю, які це гроші, але припускаю, що не малі».

Українські вояки жертвовно віддають своє життя та здоров'я, мужньо боронячи Батьківщину на фронті. Натомість науковцям (вітчизняним і закордонним) розходиться без грошей, на добродійних засадах, у вільний від основної роботи час написати для західного світу популярну історію України, яка стікає кров'ю у війні за Незалежність?..

Під час презентації проекту Тімоті Снайдер зауважив, що потрібні чималі кошти для організації роботи сотні дослідників, але вони, мовляв, **писатимуть в своїх статтях те, що вважатимуть за потрібне**.

Сіс! ПОТРІБНЕ ДЛЯ УКРАЇНИ?.. За якою шкалою і хто саме визначатиме/оцінюватиме цю «потрібність»? Чи можемо уявити, як виглядатиме підсумковий науковий доробок учасників цієї «Української історії»?

Помовчимо.

У грудні 2018 року четверо переможців премії українського англомовного видання Kyiv Post відмовилися від нагороди Top 30 Under 30 на знак протесту проти спонсора відзнаки Віктора Пінчука, пов'язуючи його зі справою вбитого журналіста Георгія Гонгадзе (https://zaxid.net/chetvero_perezmozhtsiv_premiyi_kyiv_post_vidmovilisya_vid_nagorod_cherez_viktora_pinchuka_n1471828). Тоді ж очільник руху «Будуємо Україну разом» Юрко Дідула заявив: **«Цінності Віктора Пінчука прямо суперечать нашим цінностям, і суперечать тим цінностям України, яку ми намагасьмо будувати. Ми не будемо цілісними самі з собою, якщо приймемо цю нагороду. Тому дякуємо вам, але ми будемо трошки іншу Україну, ніж ту, що представляє Віктор Пінчук»**.

Згадаймо пана Фірташа, який зробив чималу пожертву на УКУ. І де зараз цей «благодійник»?.. Походження коштів і далеко не бездоганна репутація жертводавця Український Католицький Університет, треба думати, не зацікавили.

«Гроші не пахнуть» – цей крилатий латинський вислів приписується римському імператорові Веспасіану, який з метою поповнення державної скарбниці обклавав податками громадські вбиральні. З бігом часу імператорська ініціатива себе виправдала – держбюджет Риму отримав додаткове джерело фінансування. Інакше кажучи, задля отримання прибутку годящі будь-які засоби. Можливо, з огляду на цю дещо суперечливу обставину в листопаді, 19 дня, світ щорічно відзначає Всесвітній день туалету. Але це так. До слова, як мовиться...

Журналіст Павло Вуєць нагадує, що Пінчук регулярно робив внески на рахунок родинного фонду Клінтонів, але при цьому потрапив в історію з фінансовою підтримкою конкурента демократів – майбутнього президента США Дональда Трампа, чим зацікавив ФБР. «Американська преса писала, що у вересні 2015 року український мільярдер зробив пожертвування в розмірі \$150 тис. в обмін на 20-хвилинний виступ Трампа через відеозв'язок на

конференції «Ялтинська європейська стратегія» (захід Пінчук організовує вже майже 20 років)» (<https://glavcom.ua/longreads/uljublenij-oliharkh-prezidenta-zelenskoho-i-tse-ne-kolomojskij-912572.html>).

Агенція «Укрінформ» у вересні 2019 повідомила, що український олігарх Віктор Пінчук заплатив щонайменше 5,7 мільйона доларів за послуги американських лобістів і британських піарників для покращення репутації президента Віктора Януковича на Заході у 2012 році (<https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2776803-stalo-vidomo-skilki-pinchuk-zaplativ-lobistam-dla-vidbiluvanna-anukovica.html>).

Варто нагадати, що саме Віктор Пінчук запросив до України одіозного путінського пропагандиста Дмитрія Кісєльова, політтехнолога Тимофея Сергєйцева, начебто причетного до створення скандального відеоролика про поділ українців на три сорти під час виборів 2004 року. З квітня минулого року російська державна інформаційна агенція «РІА Новості» опублікувала його україноненависницьку статтю «Що Росія має зробити з Україною». В ній автор оприлюднив ідеї знищення України як держави, запровадження репресій та етнічних чисток щодо українського народу, а також геноциду українців.

Віктор Пінчук не розбирається в людях? Навряд.

Роль Пінчука для України все ще не визначена. Питання, чи є Віктор Пінчук другом або ворогом України не закриті. Він продовжує залишатись «темною конячкою» попри свої філантропічні проекти.

Колишній Голова Секретаріату Президента Ющенко Олег Рибачук сумнівається в ширості Пінчука. Перед початком Євромайдану, говорить Рибачук, «коли був весь цей тиск з боку Росії, і у нього був бізнес і в Криму, і в Росії, він не дуже заохочував рух України до ЄС. Його ідея полягала в тому, що стати членом ЄС буде помилкою для України. Таким чином, він шукав якийсь компроміс».

Пошуки завершилися скандалом. **«Компроміси» Віктора Пінчука – це примітивно змонтовані у Кремлі пропозиції Києву»** – назва моєї статті, оприлюдненої на електронних шпальтах «Радіо Свобода» 5 січня 2017 року (<https://www.radiosvoboda.org/a/28215681.html>). Кілька промовистих фрагментів з цього матеріалу: «Яскравим підтвердженням існуючої колаборації серед найбільших багатіїв України стала скандальна стаття Віктора Пінчука у The Wall Street Journal. 29 грудня, акурат перед новим 2017 роком, «український промисловець і філантроп» (Mr. Pinchuk is a Ukrainian industrialist and philanthropist) поділився своїми більш ніж суперечливими думками (сама назва матеріалу чого варт: «Україна має піти на болісні компроміси заради миру з Росією») на шпальтах впливового американського видання. Підзаголовок статті теж доволі провокативний: «Крим не має стати на шляху угоди, що завершить війну». <...> Віктор Пінчук стверджує: «Ми також маємо дати чітко зрозуміти, що готові прийняти поступове згортання санкцій щодо Росії – при наближенні до вирішення проблем, що стоять на шляху побудови вільної, соборної, мирної та захищеної від зовнішніх загроз України». <...> На думку Віктора Пінчука, Крим «не повинен стати на шляху угоди, що на справедливій основі завершить війну на сході». Про яку «справедливу основу» йдеться? Бо за логікою автора, українці наразі мають забути про окупований півострів і попри те, що на сході України відсутні умови для проведення справедливих виборів, «можливо, нам доведеться знехтувати цим фактом і таки провести місцеві вибори». <...> Віктор Пінчук пропонує Україні «побудувати альтернативну систему безпеки і прийняти позицію нейтралітету як нашої найближчої перспективи на майбутнє». Можна лише уявити реакцію наших фронтотиків на цей вияв колабораціонізму, на це, по суті, «за-

прошення до капітуляції» (Рефат Чубаров). <...> Віктор Пінчук думає, що «...симпатія Дональда Трампа до України може стати основою для конструктивних переговорів, підписання угод і в кінцевому підсумку мирного врегулювання». <...> **Але чому рафінований естет, англофіл і меценат раptom агітує за відтермінування перемов про вступ України до Євросоюзу? Чому відсутня реакція владної еліти на капітулянтські, по суті, ідеї пана Пінчука?** <...> Із передостаннього абзацу статті Віктора Пінчука можна довідатись, що, попри запропоновані автором «болісні компроміси» (вони, мовляв, збережуть українські життя), «ми маємо знову заявити про те, що Україна може бути учасником розв'язання своїх власних проблем, а також брати участь у протистоянні глобальним викликам – у лавах широкої міжнародної коаліції». Особливо «зворушує» фраза про Україну, котра «може бути учасником розв'язання своїх власних проблем»!»

Чим не підтвердження відвертого колабораціонізму зятя другого президента України, якого агресивно відбілював од справи вбивства журналіста Георгія Гонгадзе, спеціально найнявши Міжнародну детективну агенцію Kroll, залучивши провідних західних консультантів для перетворення свого родича на жертву політичних переслідувань.

Коли Віктор Пінчук каже, що зініційований ним науковий процес дасть «безліч спростувань російських викривлень історії», то на гадку чомусь спадає Tomas Schuman, він же Юрій Безменов, утеклий на Захід працівник КГБ, який три-чотири роки діяв під дахом АПН («Агенство печати «Новості»), у своїх публікаціях описував підступну й ефективну методику проведення ідеологічних диверсій ССРСР щодо країн, які треба було ослабити чи упокорити. Нині її (методику) широко застосовують путінські спецслужби. Україна щодня відчуває на собі інформаційні атаки ворога, його брутальну пропаганду.

P. S.

Десять року тому я отримав листа від шановного Леоніда Лук'яненка (до певної міри це була своєрідна рецензія знаного політика на мою статтю «Система, або де криються причини наших невдач») в якому він, зокрема, розповів про вельми повчальний епізод зі свого життя: «1992 року в лютому-березні Верховна Рада ухвалила закони про малу приватизацію, про велику приватизацію, про зовнішньоекономічну діяльність тощо. Голова ТРК Охмакевич запросив мене як голову УРП і запропонував купити телевізійний канал за 50 тисяч доларів. Каже: «Будете говорити на всю Україну по 16 годин, що лише заохоче ваша республіканська партія». УРП не купила. Таких грошей ми не мали і не могли знайти. Інші мали і купили. Здається, це був Лаудер... Отже, український народ був і досі залишається об'єктом чужої, переважно ворожої ідеологічної обробки».

Так отож. Не знайшлося о тій порі українського мецената, який би виділив \$50000 (лише \$50000!) для пропаганди української культури? Чому не порадилися з Богданом Гаврилишиним, не звернулися до таких відомих меценатів, як Костянтин Темертей чи Петро Яцик у Канаді або до Олексія Воскобойника у США?..

Помовчимо.

Тодішні українські демократи, вочевидь, забули про знаменитий мілітарний заповіт китайського філософа і стратега Сунь-Цзи: «Найвище мистецтво війни – не битися на полі битви, а здолати ворога, знищивши всі моральні цінності у ворожій країні».

Нині цей засадничий принцип підривної діяльності мало не щодня застосовує проти України путінська росія.

Олег К. РОМАНЧУК